

Camí de Coll de Jou

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: De Gréixer a Coll de Jou
Emplaçament Del pont de Sant Nazari o coll de Jou
Alçada: 1200-2022

Coordenades:

Latitud: 42.31145
Longitud: 1.87144
UTM Est (X): 406992
UTM Nord (Y): 4684974

Classificació

Número de fitxa 08099-215
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern
Segle XI-XVIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Alguns trams estan embeguts per la BV-4024 i altes pel Pr.126.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret legislatiu 2/2003.de la llei municipal i Llei estatal 3/1995
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Guardiola Plaça de l'Ajuntament, 3. 08694 (Guardiola de Berguedà)
Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa: dc., 20/12/2017 - 01:00

Descripció

Antic camí ral de Cerdanya passant pel coll de Jou. El camí sortiria de Bagà per la Creu de l'om riu Gréixer, estret de Malgrau on creuaria pel pont homònim i passaria pel costat de la pedrera de l'església de Bagà a la zona de l'estret de Malgrau o grau de Palau. A continuació seguiria pel molí de Gréixer, Cal Tinent on travessaria el riu Gréixer i arribaria al pont de Sant Nazari. Allí hi tindriem una bifurcació que aniria al coll de Pendís per Gréixer. El camí principal seguiria per sota de Millarès arribaria a l'Hospitalet de Rocasança i ascendiria planejant fins el Claper. D'aquest indret començaria una forta pujada que el camí aniria fent continus revolts per ascendirà a Rocasança i posteriorment al Coll de Jou i Altar del Mila. Aquest tram de Rocasança a Coll de Jou és el que conserva restes de l'antic empedrat de còdols de riu, units amb argamassa de calç i murs de contenció amb trenca aigües. Aquests trams ens donen més la idea de com hauria estat aquest antic camí de ferradura i bast. Altres trams serien a la zona de Cal Tinent vell i a l'estret de Malgrau. Ja en el terme de Bagà; el tram que va de Bagà a la Creu de l'Om conserva en bon estat part de l'antic empedrat i els murs que delimiten les carreres i conreus.

Observacions:

Camí embegut a la part baixa des de la Creu de l'Om a Gréixer i Hospitalet per la BV.4024 de Bagà a Coll de Pal deixant alguns trams sencers a Riu Gréixer i a la creu de l'Om. El tram de l'Hospitalet a Coll de Jou es conserva bé ja que s'empra com a sender del Parc Natural del Cadí Moixeró o Pr.126 de l'Hospitalet a Riu de Cerdanya. Els camins rals han estat des de sempre importants vies de comunicació. El principal eix viari era el camí de Berga a Bagà del que es conserven alguns trams amb paviment de còdols. Aquest camí apareix ja en la documentació més antiga del monestir de Sant Llorenç i és molt probable que ja existís des de l'època romana com a via d'accés a la zona de pastures i explotació de minerals. Tot i que a les acaballes del segle VIII ja es van començar a perfilar alguns nuclis de l'alt Berguedà, no és fins després de la revolta d'Aissó del 826 i 827 que es fa més ràpida la repoblació que es consolida en època de Guifré el Pelós. Amb tot no serà fins al segle X i XI quant a través de les fundacions dels monestirs de Sant Llorenç que unifica les antigues comunitats de Sant Sebastià de Sull, la xarxa viària es fa més patent i es comencen a construir nous camins que enllacen les poblacions, els vilatges, els molins, masos i alous així com les recents terres i vinyes que s'estan formalitzant. Precisament és en la consagració de Sant Llorenç el 983 i la dotació de Sant Miquel que s'esmenten ja els camins, especialment els passos de Pendís i de Coll de Jou. Referent el primer, Bolòs i Pagès analitzen les afrontacions de les terres del molí de Gréixer posant èmfasi a "in via qui pergit a Portella" (ACA monacals. Doc.8). De la via principal s'anomenava "strata" i corresponia sens dubte al camí de Berga a Bagà i Coll de Jou que connectava amb la "strata Francisca" o via ceretana que enllaçava amb la vall del Segre i el coll de la Perxa. Precisament serà a mitjans del segle XII quant es bastiran hospitals als colls més importants com serien el de Pimorent, la Perxa i el de Hospitalet de Rocasança més amunt de Gréixer. Per salvar les aigües dels rius i cursos fluvials es construïren ponts. El pont vell de Guardiola en seria un dels més remarcables, però també en tindriem a Vilella (Bagà) Gréixer, cal tinent. Aquests ponts en documents posteriors al segle XI i XII apareixeran sovint esmentats en els documents de Bagà fent-hi continues reformes. La via del Llobregat ens apareixerà també esmentada en les afrontacions de les Llenes amb el Llobregat. Altres vies secundàries serien la via de Brocà, la de Gavarrós i la de La Pobla de Lillet a Castellars de N'Hug. Aquestes vies secundàries servien per enllaçar nuclis habitats i també alous.

Història

En el cas de Gavarrós s'esmenta el port de Gavarrós que també corresponia a un pas per passar a Cerdanya. Aquest, però era més important per al bestiar i la transhumància. Aquests camins secundaris surten als documents del monestir als llocs de les Llenes, Perdinella (camí o carrera de Gavarrós), Brocà, Gréixer i Vilella. Tal i com s'ha dit en temps de la baronia de Pinós, la documentació d'aquests camins és freqüent i

nombrosa atès que corresponien a importants vies que calia mantenir en condicions. El manteniment dels ponts i camins anava a càrrec dels barons de Pinós però també hi havia altres universitats com la de Berga i Puigcerdà que s'encarregaven d'aquests afers. Hi ha esment que el 30 de juliol de 1335, dos homes de Berga es comprometeren amb els cònsols de Bagà, adobar pel preu de 47 ells des de la data de Tots sants el camí de l'escala de Gréixer. Es tracta de l'ampliació del camí amb una cana de Montpelier que era la mida estàndard d'un camí. Aquesta zona deuria ser molt vulnerable a les destruccions degut a les fortes avingudes i el pas enmig d'un estret (estret de Malgrau o grau de Palau). També es fa esment d'una palanca a "Mescles aigües" per arreglar-la. Posteriorment i al llarg de l'època moderna els camins ens surten referenciats en documents de transacció escriptures, notariais. A principi de segle XIX. C.A. Torres en fa descripció en el seu llibre de "Pirineu Català. Bergadà. Valls altes del Llobregat" i datat de 1903 i esmenta que aquests camins encara s'utilitzaven. Ell ens ho descriu en l'itinerari de Bagà a Castellar de N'Hug "2 h ' 5 minuts molí de Gavarrós, 1008 mts molt pintoresc en lloc amagat i molt deliciós. Les riuades el posen sovint en perill quan l'aigua agombojada en moles tormentoses s'abraça desbordada en l'engorjat que no la pot arribar a engolir.El Riutort, corre normalment tot fresós entre grans còdols blanchs amagat i sovint entre l'arbreda. 2h, 15 minuts. Massanés, casa de molt bell tirat pitoresch junt a la corrent del Riutort.Se deixa el riu pèr emprendre forta pujada entre el bosc. Tal com va sacendint s'ofereix més i més grandiosa la conca del riutort. Tancada en son cim per Comabella, el Coll del Pal i el Puigllançada. El poblet de Gavarrós se destaca enlairat al bell mig de la clotada en el grup de la muntanya avançada que separa la coma del Forn de la del Coll de Pal qua ajuntant-se al dessota formen el Riutort 2 h i 30 ' Collet Roig de Muntderm. De 1325 d'alt en la serra divisòria de les aigües del Riutort i de la Pardinella, hermós panorama de muntanyes tant dret al costat de la vall de Gavarrós com per l'indret del Llobregat y termes distants. S'ovira entre plans conreuats i prats verdosos la grossa casa de Pardinella. El camí corre enlairat pel devallant de la serra. 2 h'35 Prat Terrer kolt ben herbat. 2 h' 40 clot de Muntderm. S'atravessa el torrent. 2 h 45 minuts font de l'home mort. El camí puja sobtadament. 2 hores 50 La Pardinella. Gran casa de pagès molt ben orientada amb amplies i assolellades galeries. Té capella adjunta b capellà beneficiat. Està situada en un altipla conreat ornat d'herba i arbres ombrejants. 2 hores 55 Coll Roig". L'abandó va venir amb la construcció del ferrocarril que ocupà part del traçat de l'antic camí ral fins al Collet d'Eina i posteriorment amb les noves carreteres i noves vies de comunicació. La construcció de la BV. 4024 de Bagà a Coll de Pal va malmetre el camí de Gréixer a les zones de Rigoreixer, estret de malgrau i Hospitalet. L'obertura de pistes forestals cap a la font del Faig i Escriu per extreure la fusta va destruir part del camí de Coll de Pendís. Avui dia aquests camins es conserven en trams i són utilitzats per al pas de senders de gran recorregut (Gr.107, gr.4, gr.4.2) i altres de menors com el Pr.126, pr,125 i senders locals.

Bibliografia

AYMANI I DOMINGO, G (2002). Els molins hidraulics de la vall del Bastareny.Exemples d'una activitat preindustrial desapareguda Associació Medieval de Bagà. BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS, M (1993). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p- 120. BOLÓS MASCLANS, JORDI; NUET I BADIA, JOSEP (1983).Els molins fariners. Ketres Editora. S.A. Barcelona.CABALLE CANTALAPIEDRA, FRANCESC (2009). Les empremtes del camí ral de Bagà. Associació Medieval de Bagà. CAIXAL MATA, ALVAR (2006). "Els ponts, testimonis de transformacions històriques al Berguedà" a Erol núm.85. CASCANTE I TORRELLA, PERE (2004). "Patrimoni arquitectònic". A Erol. Suplement núm. 3 . C.A TORRES.(1905) Pirineu Català. El Bergadà. "De Berga a Bagà per l'antich camí de Ferradura". P.88-98. SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol II. p. 143-154.

Camí de Coll de Jou per Rocasança